

A katolikus iparos és munkásifjú mozgalom (A KIOE története 1920–1948)

*A katolikus egyház nem most kezdett törődni az ifjúsággal, hanem azt mindig, változatlanul szeret-
te, amikor az nem volt még közhangulat.*

*Az egyház a lelket nézi, azt keresi és értékeli a munkásifjúban és ezért örvendetes szemében a
KIOE tevékenysége. Az egyház életelveket ad, s ezek kiemelik az ifjút a tömegből.*

*Akinek életelve van, hisz és kitart, még ellenséges környezetben is, kitart hősiességgel és hűséggel,
még ha egyedül marad is, ha körülötte mindenki a hitet támadja...*

*(Boldog Apor Vilmos mártírhalált halt győri püspök elnöki megnyitó beszédéből, amelyet a KIOE –
Katolikus Ifjak Országos Egyesülete 1943. április 4-én tartott közgyűlésén mondott.)*

A húszas évek elején, a háború tépázta Európa a súlyos sebeit gyógyítgatta. Csak lassan ébredezett abból a lelki megrázkódtatásból, amelyet a hosszú vérzivatar okozott. Nagy volt a nyomor mindenütt. Fenyegetően közeledtek a gazdasági világválság, a tömeges munkanélküliség rémei. Valahol Belgiumban ez idő tájt kezdett munkához egy szegény munkáscsalád pap fia, Joseph Cardijn. Az ő kezdeményezésére született a JOC (Jeunesse Ouvrière Chrétienne – Keresztény Munkásifjúság). Munkatársaival ő rakta le az alapjait egy új típusú munkásifjú mozgalomnak, amely a Rerum Novarum és a Quadragesimo Anno enciklikák szellemében fogta össze a világ katolikus munkásifjúságát. Az ő elveik és munkamódszereik, a LÁSS-ÍTÉLJ-CSELEKEDJ! átütő sikerrel állította a fiatalokat (előbb Belgiumban, majd szerette a világon) Krisztus apostolai sorába.

Magyarország ezekben az években még szunyadozott. Feudális rend uralkodott, ami barokk eleganciájával eluralta a közéletet, s Potemkin-faluként próbálta eltakarni mindazt, amit az egyre erősödő ipari kapitalizmus mint természetes mellékterméket, az ipari proletáriátus növekvő tömegét egyre inkább terebélyesített. A háborús barakktelepeken alakultak ki a nagy nyomortanyák. Az Augusztá- és Mária Valéria-telep, a Ferencvárosi Kiserdő, a Váci úti gyárakat övező nyomortanyák Angyalföldön, Tripoliszban ugyanúgy, mint a peremvárosokban, Csepelen, Pestszenterzsbeten, Rákospalotán, Kispesten, Újpesten és Budafokon. Ezek a nyomortanyák nemcsak a pesti

szegényeknek adtak otthont, hanem idegyűltek a fővárosba felözönlő nincstelenek is ugyanúgy, mint az igazságtalan trianoni békekötés nyomán földönfutókká váltak családjai. Ezer meg ezer fiatal nőtt itt fel, akikre jól illettek a pap költő, Mécs László versének szavai:

E fiúknak nem volt gyerekszobájuk,
hol mese-forrást rejtenek a zsaluk,
lakásuk volt egy rossz szagú muszáj-lyuk,
hol több család csókolt, pörölt, aludt!
Vagy ólban nőttek s rájuk tört az ősz,
E fiúkért valaki felelős!

(Vád- és védőbeszéd)

Erre a felelősségre, különös módon, először az egyetemek Mária-kongreganistái ébredtek rá. Az ember azt gondolná, hogy egy hitbuzgalmi társulat távol áll a gyakorlati, szociális tevékenységtől. Mégsem így volt. Akadtak olyan orvos-, jogász- és műegyetemi hallgatók, akik munkához láttak. Ők szervezték meg az első katolikus munkásifjú egyesületet éppen a legelesettebbeknek, az inasoknak, kifutóknak, segédmunkásoknak. Az inasgyerekeket szervezni nem látványos feladat, nem ország-világ előtt hódító program. Ha azonban meggondoljuk, hogy egy-két évtized múltán ezek a kisasok adják majd az ország szakmunkás gárdájának a dandárját, akkor már nem is olyan közömbös és elhanyagolható ez a munka.

XIII. Leó, a Rerum Novarum (1891-ben az első szociális pápai körlevél) látónoki szerzője, aki már a múlt században megmutatta napjaink tenniva-

lőit, azt mondta erről a kizsákmányolt munkástömegről, hogy az évszázad legnagyobb botránya az ő elszakadásuk az egyháztól. Ezért a szakadásért világszerte sokan voltak felelősek az egyházban is, bár megkísérelték az igazi okokat mások nyakába varrni, de ez a kísérlet nem mentesítette őket felelősségük alól. Akadtak azonban másként gondolkodó és cselekvő lángelkű apostolok, mint Sonnenschein, Giesswein, Prohászka vagy Cardijn, hogy csak néhány ismertebbet említsék.

Mint minden új kezdeményezésnél, ennél a kisinasokat tömörítő szervezetnél is jelentkeztek a hozzá nem értés, a melléfogások gyermekbetegségei. Sehogy sem sikerült közel férkőzni azokhoz, akik számára az egyesület alakult. Sok mindennel próbálkoztak, rengeteg időt, pénzt, fáradságot áldoztak a szervezők (dr. Kostyelik Ferenc fogorvos, dr. Radványi Titusz jogász, Bartos Sándor, a MÁVAG műszaki tisztviselője és dr. Wagner Oszkár orvos). Ők P. Elsasser Gyula SJ bátorítására és támogatásával a Józsefvárosban láttak munkához. Tevékenységük azonban még a jezsuita atyák körében sem keltett osztatlan megértést. Kénytelenek voltak kiköltözni a kongregációs házból és Kostyelik doktor a saját zsebéből bérelt otthont a kis egyesület számára. Így vegetált a szervezet 1936-ig. Ennyi időre volt szükség, mire rájöttek, hogy a munkásifjúság szervezését maguknak a munkásifjaknak kell kézbe venniük.

Két fiatal kongreganista, Haklik Lajos géplakatos és Kertész László szabósegéd ekkor kapcsolódtak be a munkába. Nekik már többesztendő gyakorlatuk volt a szociális munkában. Bejáratosak voltak a Gyűjtőfogházba a rabokhoz éppen úgy, mint a vakok intézetébe és a nyomortanyákra. Hosszabb belgiumi tartózkodásából ekkor jött haza Szilágyi György is, aki ott kint a JOC-ban tevékenykedett. Ő hozta, ismertette és terjesztette el nálunk az ottani módszereket. Ugyancsak ekkor kapcsolódott be a kongregációból a fiatalok újabb csapata, Kalocsai Emil festékkereskedő-segéd, Kalocsai János fodrász, Kovács Tibor műszerész és Pap János drogériás segéd, Kamarás Ferenc tokkészítő és Radics Sándor szabósegéd is. Egyszeriben fellendült a szervezőmunka. Erre figyelt fel a szociális érzékéről közismert budapesti érseki helynök, dr. Mészáros János. Az ő pártfogásával és a Krisztus Király plébánia vezetőjének, Vargyas Tivadarnak az anyagi támogatá-

sával alakult meg a József körút egyik bérházának a földszintjén az első tanoncotthon. Ide gyűjtötték a vidékről Budapestre került inasokat, akik korábban a műhely forgácsai és rongyai között leltek szállásra. Ezt a vállalkozást követte hamarosan a terézvárosi Hunyadi téren, majd a ferencvárosi Lónyai utcában kialakított újabb tanoncotthon.

Mi volt a mozgalom módszere?

A szervezkedés alapját egyfajta apostolkodás jellemezte. Erre a célra a csoportokban kis elit magot, úgynevezett úttörőkört szerveztek. Ezeknek kettős feladatuk volt. Lelki képzést kaptak, amit azután a környezetükben igyekeztek továbbadni. Saját lelkeségük, műveltségük gyarapítása mellett formálniuk kellett azt a környezetet, amelyben éltek. Így vált a „LÁSS-ÍTÉLJ-CSELEKEDJ!” életük meghatározó vezérfonalává. Munkájukról, eredményeiről és kudarcaikról hetenként adtak írásos beszámolót. Ezrével érkeztek a központba ezek a megfigyelések, és kiértékelésük révén a munkásélet minden területéről pontos képet adtak. A mozgalom előtt így vált világossá a fiatal munkások életének minden testi-lelki baja, sőt még az is, hogy ők maguk hogyan látják ezek megoldását. Munkájuk később szükségessé tette egy budapesti központi úttörőkör szervezését. Itt minden szombat este összegyűltek a város különböző szervezeteinek képviselői. Számukra ez biztosított továbbképzést, esetenként rekollekciót (lelkinapot), vagy hosszabb lelkigyakorlatot. Mire 1938-ban sor került az Eucharisztikus Világkongresszusra, létszámuk már olyan nagy volt, hogy az ünnepi menetben külön csoportban vonultak fel.

Cardijnt látogatásra hívtuk meg. A budaörsi repülőtéren volt az ünnepi fogadás, majd augusztus 20-án került sor az első hivatalos találkozóra. Cardijn örömmel adott tanácsokat, de elárulta, hogy neki is van tanulnivalója. A rövid látogatás nem volt elégséges, hogy a mozgalom sajátos helyzetét alaposabban megismerhesse. Így nem értette azt a sajátosan magyar helyzetet, miért kell a vidéki gyerekeknek Budapesten szakmát tanulniuk? Nem helyezte a tanoncotthonokat szervező munkát. Féltette a mozgalmat, hogy ezek fenntartása túlságosan sok energiát von el a mozgalomtól. Ugyanakkor azok a lehetőségek, amit az otthonlakók számára nyújtani tudtak, igen

szerények voltak. Azt viszont el kellett ismernie, hogy a szállás és élelem szűkössége mellett a lelki és szellemi nevelés, a rászorulónak nyújtott szeretet és gondoskodás igen értékes volt.

A szervezők plébániáról plébániára jártak és sorra alakultak az újabb csoportok. Ekkor kapcsolódott be a munkába két fiatal pap is, dr. Rokoni József váci és dr. Oross István veszprémi egyházmegyes. Megalakult a központi iroda is, Bartos Sándor Mikszáth Kálmán téri lakásának egy részében.

Szükségessé vált egy saját újság indítása is. Erre 1938. március 1-jén került sor. A *Magyar Munkásifjú* címmel megjelent újság vezércikkét Mészáros János érseki helynök írta és az első oldalon Cardijn 100 000 belga munkásifjú nevében köszöntötte az új lapot. A havonta megjelenő szociális-gazdasági szemlét dr. Kostyelik Ferenc és dr. Morandini Géza szerkesztették. A cikkek zömét maguk a munkásfiatalok írták. Ezek felkészítésére indult meg az újságíró-tanfolyam. Szadai Hugó filmes szakkört szervezett. Segítségével minden esemény szalagra került, és ezeket a felvételeket később a szervezőmunkában jól lehetett hasznosítani.

A hercegprímás azzal támogatta a mozgalmat, hogy az időközben más beosztásba került székesfehérvári egyházmegyes Solymár György helyett a KIOE lelkivezetőjévé dr. Ikvay Lászlót nevezte ki. Ikvay László egyetemi tanulmányait a svájci Fribourgnban, a domonkosoknál végezte, széleskörű tárgyi ismeretekkel és nyelvtudással rendelkezett. Felvidéki értelmiségi családból származott, ennek ellenére hamar ráértett a tennivalókra és hamarosan a mozgalom egyik fő mozgatórugójává lett. Különösen a vidéki szervezetek beindításán dolgozott igen eredményesen.

Nyári tábort 1936-ban szerveztünk először. Ennek célja a pihenés és nyaralás mellett a vezetőképzés volt. 1939-ben Budapesten és környékén 50 csoport működött, és a vidékiek száma is meghaladta a hetvenötöt. Új szervezetek alakultak a visszacsatolt felvidéki és kárpátaljai városokban és falvakban. Ebben az évben már a felvidéki Gutoron volt a vezetőképző tábor.

Szeptemberre Cardijn nagy világtalálkozót szervezett Rómában. Tervei szerint a Szent Péter térre 20 000 munkásfiatalt akart összegyűjteni. Szép terveit azonban a közben kitört második

világháború, Lengyelország lerohanása már nem engedte megvalósulni.

A virágkor

1940. április 28. és május 5. között rendeztek először országos tanoncmunka-kiállítást. A Szent István bazilika sekrestyéjéhez csatlakozó nagy teremben került sor a bemutatóra, és annak illusztris vendége gróf Teleki Pál miniszterelnök volt. Budapestről és vidékről 237 szakmunkástanuló fiatal mutatta be a vizsgamunkáját. Huszonegyen kaptak különböző kitüntetések és jutalmat. Veszprém püspöke, aki nagyra értékelte a mozgalom munkáját, dr. Oross István lelkész, aki akkor már több esztendeje tevékeny tagja volt a mozgalomnak, egy esztendőre átengedte a központnak, így Ikvay László mellett egyszerre két pap főtitkár is dolgozott ott.

Ezen a nyáron két helyen is volt tábor. Pilis-szentlászlón volt sátoztábor, ezt Ikvay László vezette. A másik tábor egy nagyszabású kerékpáros túra volt, Oross István vezetésével. A fiatalok két hét alatt végigkerekettek Felvidék és Kárpátalja nagyobb magyarlakta városain, bejárták Füleket, Rimaszombatot, Rozsnyót, Kassát, Munkácsot és Ungvárt. Ősszel már Erdélyben is megindult a szervezőmunka. Az első csoportok Nagyváradon és Kolozsvárott alakultak. Később újabb csoportok jöttek létre Nagybányán, Szatmárnémetiben és a Székelyföld számos városában és ipartelepén.

Az 1941-es évváró főtitkári jelentés szerint ekkor már 111 csoportban több mint 4000 tag tevékenykedett. A budapesti tanonciskolákban 92 osztály 3000 tanulója előtt tartottak ismertetést a mozgalom céljairól és tevékenységéről, ugyanakkor 24 vidéki tanonciskolában közel 1500 tanuló kapott tájékoztatót. Őt és félezernyi egyéb hallgatóság előtt 44 alkalommal tartottak ismertető előadást. A mozgalom tanoncotthonaiban a bentlakó fiatalok száma ekkor már 150 volt. 1941-ben alakult újabb tanoncotthon a Szent István bazilika egyházközségének a területén. A hatvan főt befogadó új otthon vezetését a Bécsből kiutasított három magyar marianista szerzetes pap, P. Nagy Ferenc SM, P. Nagy László SM és P. Osztertag István SM nagy lelkesedéssel vállalta az új munkakört. Ebben az esztendőben az akkorra már rendszeressé vált nyári tábor Balatonberényben,

a KALOT főiskoláján került megrendezésre. Az ország minden részéből 90 fiatal gyűlt össze erre a kéthetes vezetőképzőre.

Az egyre terebélyesedő mozgalom számára az addigi központi iroda már szűknek bizonyult. Ezért az Esztergomi Főegyházmegye, dr. Mészáros János érseki helynök közbenjárására, új székházat adott. Ez korábban lazarisita kolostor volt, amely akkor már hosszú ideje papi otthonként működött a ferencvárosi Gát utca 6. sz. házában. Az új központ ünnepi felszentelését 1941. október 6-án maga Serédy Jusztinián bíboros végezte.

A ház átvétele után, élve a lehetőségekkel, azonnal egy kétéves Munkásifjú Akadémia indult. Ennek első évfolyamára száz budapesti fiatal jelentkezett. Az akadémiát eredetileg három hónaposra tervezték. 36 országosan is ismert előadó összesen 65 órában adott a jelentkezőknek magas színvonalú képzést. A *Magyar Munkásifjú* című újság büszkén jelentette, hogy négyesztendő fennállása során a munkásifjak tollából összesen 137 írást közölt, ami az összes írásnak 38,4%-a volt. Beszédes bizonyítéka volt ez a mozgalomban folyó szellemi munkának. Az időközben egyre jobban kiterjedő világháború alaposan hátráltatta a mozgalom rendes tevékenységét. A fiatal titkárok és egyéb vezetők sorra bevonultak katonai szolgálatra, s a háború éppen a legértékesebb, frissen képzett fiatalok sorában vágott rendet.

1942 első nagy, ünnepi eseménye a mozgalom új egyházi elnökének, dr. báró Apor Vilmos győri megyéspüspöknek a beiktatása volt. Erre február 1-jén a Ranolder Intézet dísztermében került sor. Az ünnepi beiktatáson parlamenti képviselők, ismert közéleti személyiségek vettek részt, és ekkor választották meg a mozgalom alelnökének Csonka Jánost, a szociális elkötelezettségéről ismert gépgyárost. Az általa vezetett üzemben a szakmunkástanuló fiatalok igen magas képzésben részesültek. Később közülük 150 szerzett mérnöki diplomát és hárman még a magyar tudományos akadémiai tagságig is eljutottak.

1943. március 8-án fejezte be tanulmányait a Munkásifjú Akadémia első évfolyama. Ekkor 72 végzős fiatal kapott oklevelet. Ebben az esztendőben jelentősen bővült a mozgalom hivatásos munkatársainak a száma. Ferenci István szabósegéd, Varga István címfestősegéd és Hollai Ferenc

műszerész lettek az új központi titkárok. Május 3-án volt nagyszabású ünnepi est a Városi Színházban (a jelenlegi Erkel Színház). Ezen Mécs László, a neves premontrei pap költő szavalta a *Vád- és védőbeszéd* című versét és előadásra került a *Magyar Munkásifjú* főszerkesztőjének, dr. Kostyelik Ferencnek a *Ki a felelős?* című alkalmi játéka. Néhány nappal később a pesti Vigadó adott otthont a második országos tanoncmunkakiállításnak, amelyet Serédy bíboros nyitott meg. Azon az ország 23 városából és ipartelepéről 243 munkásifjú szerepelt 335 kiállított tárggyal. A megnyitóról a Magyar Rádió helyszíni riportban számolt be, amelynek vezetője Pusztai Sándor, az ismert pap költő volt. A rövid ideig nyitva tartó kiállítást több mint 7000 látogató tekintette meg. A *Magyar Munkásifjú* addigi 9000-es példányszáma 12 000-re ugrott. A tanoncotthonok lakóinak száma 300 fölé emelkedett. Az év folyamán átvették a Csonka Gépgyár tanoncotthonának és szakmunkásiskolájának vezetését. Ezt a feladatot Urbán János matematika-fizika szakos tanár, a KIOE központi titkára vállalta. Kőbányán is nyílt tanoncotthon, a Kápolna téren. Május végén az észak-dunántúli csoportok tagjai számára kétszer kéthetes vezetőképző tanfolyam indult Dunaalmáson. Júliusban a balatonberényi KALOT népfőiskolán volt tábor. A mozgalom titkárai sorra járták a vidéki városokat és ipartelepeket. 64 helységben 95 előadást és 36 filmvetítést tartottak. A csoportok taglétszáma ekkor már meghaladta a 6000-et. Ebben az időben a mozgalom újságja havonta kétszer is megjelent. Emellett számos kiadvány is napvilágot látott. Ezek részben lelkeségi könyvek voltak, részben pedig a gyakorlati mozgalmi munka kézikönyvei.

1942 őszén folytatódott a Munkásifjú Akadémia előadás-sorozata. Szeptembertől Budapestre került a pécsi csoportok vezetője, Ragoncsa István fehértímársegéd. Novembertől pedig megkezdődött a bentlakásos titkárképző. Dr. Oross Istvánt az újonnan kinevezett veszprémi püspök visszahívta. Helyére dr. Rokonai József váci teológiai tanár került, aki a titkárképzőt vezette. A titkárképző vidéki résztvevői beköltöztek a budapesti székházba, a tanfolyam idejére pedig különböző budapesti munkahelyeken vállaltak munkát. A képzés esténként, a munka után folyt, illetve a hétvégi pihenőnapokon.

1943. január folyamán a felvidéki Csízfürdön került sor három egyhetes tanfolyamra, amelyen 59 helységről összesen 129 fiatal vett részt. Javarészüik bányász volt. Április 4-én dr. báró Apor Vilmos vezetésével közgyűlés volt a Szent István Társulat székházának dísztermében. Májusban befejeződött a titkárképző, és a sikeresen végzett új titkárok visszatértek lakóhelyükre. Újabb egyhetes tanfolyamokra került sor Máriabesnyőn és a Sopron közeli Egyházasfalun. A szokásos nyári tábor ebben az évben a felvidéki Velkenyén volt, s vele párhuzamosan a munkásifjúsággal foglalkozó papok számára a szomszédos Csízfürdön rendeztek tanfolyamot. Ezen 11 egyházmegyéből 39 pap vett részt. A tanfolyamot az ismert jezsuita spirituális P. Hunya Dániel SJ vezette.

1943 szeptemberében a mozgalmi központban jelentős személyi változások történtek. Dr. Roknai József visszakerült a váci szemináriumba tanárnak. Helyét Gálos József fiatal győri egyházmegyei káplán vette át. A jezsuita rend generálisa egyéves időtartamra rendelkezésünkre bocsátotta P. Polgár András SJ atyát. Ezzel egyidejűleg a csanádi egyházmegyéből Gimes Gyula is a központba került. Gyarapodott a központ munkásifjú-titkárainak a száma is. Tóth Rafael csőszere-lő segéd volt az új titkár. P. Polgár folyamatosan járta a vidéket Gálos József és Hollai Ferenc társaságában. Pécsent, Kaposvárott, Kolozsvárott, Marosvásárhelyen, Szombathelyen és Győrben szerveztek hétvégi háromnapos rekollekciókat. Ezt követően Szobon, a lazaristák anyaházában volt három egyhetes tanfolyam. Serédy bíboros meglátogatta a tanfolyamokat. Később hasonló tanfolyamok voltak a bányász fiatalok számára Lábatlanban a cementgyárban és Dorogon.

1944 tavaszán hirdették meg a harmadik országos tanoncmunka-kiállítást, de az egyre fokozódó bombázások miatt nem került megrendezésre. Ezen a tavaszon Hamvas Endre csanádi püspök részvételével Szegeden volt háromnapos tanácskozás, majd Hollai Ferenc titkár vezetésével Veszprémben egyhetes tanfolyam, amelynek vendége Mindszenty József újonnan kinevezett veszprémi püspök volt. Az ilyen nagyszabású utolsó tanfolyam Székesfehérváron volt 1944 májusában. Ezen a nyáron a korábbiaktól eltérően több nyári tábor került megrendezésre, így a budapesti és dunántúli fiatalok két alkalommal két-

két hétre ismét Balatonberényben gyülekeztek, a felvidékiek és a papok tábora Csízfürdön volt és az alföldi, valamint a délvidéki csoportok tagjai a Maros mellett Püspöklellén, illetve a kiskunfélegyháziak Csongrádon a Körös tiszai torkolatánál voltak sátortáborban. A mozgalmi vezetők korábban minden munkaév kezdetén, tehát szeptemberben, a központi házban vettek részt egyhetes lelki gyakorlaton. Ezt a lelki gyakorlatot 1944 szeptemberében, a bombázások miatt, Csízfürdön kellett megtartani.

Az ostrom és ami utána következett

Miután Csízfürdön véget ért az 1944. szeptemberi lelki gyakorlat, a titkárok jelentős része bevonult katonának. A szovjet csapatok ekkor érték el az országhatárt. A Gát utcai központi ház is felkészült a nehéz napokra. Az épületet megtöltötték az üldözöttek, a kibombázottak és a katonaszökevények. Külföldiek is voltak közöttük, lengyeleken kívül még osztrák kommunista újságíró és egy francia házaspár is. A közeli Bokréta utcában a Dolgozó Lányok Mozgalmának volt egy otthona. Egy nap razzitát tartottak a nyilasok és a pincében nyolcvan zsidót találtak, akik ott leltek menedéket. Ezeket felsorakoztatták. A menet élére odaállították a ház vezetőnőjét, Salkaházy Sára szociális testvért és a helyettesét. A letartóztatottakat kivitték a Duna-partra és belelövöldözték őket a vízbe.

A Gát utcai ház szerencsésen vészelte át az ostrom napjait. Persze az azért előfordult, hogy a fiatalok közül, akik gyógyszert és élelmet vittek a távolabb lakó társainknak, többeket a szovjet katonák elfogtak. Ők csak többéves fogság után kerültek haza.

P. Boday Jenő SJ teológusként a háború kitörését követően került haza Belgiumból. Neki odakinn alkalma volt megismerni a JOC-ot. Hazatérése után azonnal csatlakozott a KIOE-hoz. Miután 1944 őszén a rendi vezetőség elvitte P. Polgár András SJ-t, helyére az újmisési P. Boday Jenő SJ került. Boday páter az ostrom utáni hetekben nagy lelkesen fogott munkába. Erre azért volt is szükség, mert közben az Esztergomi Főegyházmegye vezetése rövidebb időre Ikvay László atyát az országos Actio Catholica titkárává nevezte ki. Ennek indoka az volt, hogy számos szociális szervezet ezekben a hónapokban vette fel a kapcsolatot a nyugati katolikus szervezetekkel. Ikvay atya

nyelvtudására ott nagy szükség volt. Ő intézte a gyermeküdtetéseket Belgiumban. 1946-ban egy csoportot maga kísért ki Brüsszelbe, és erre az útra elvitte Kertész László titkárt is. Ekkor sikerült találkozniuk Cardijnnal, aki a háború utáni első nemzetközi katolikus munkásifjú találkozót szervezte a kanadai Montreálban.

A mozgalmi munka lassan megindult. A hadifogolytáborokból sorra hazaérkeztek az amerikai, angol, francia és végül a szovjet hadifoglyok. 1946 júniusában Dunakeszin, a jezsuiták házában, már megtartották az első tábort, amelyet két kéthetes tábor követett a Zala megyei Almásházán. Ez utóbbi két táborozáson az ország minden részéből volt részvevő és tulajdonképpen ez a két zalai tábor adott igazi lendületet az újrainduláshoz.

Ezekben a hónapokban a tizenkét budapesti tanoncotthon súlyos élelmezési gondokkal küszködött. A központi élelmiszer-elosztóban szinte kizárólag a politikailag elkötelezett baloldali intézmények kaptak segítséget. Nagy ritkán fordult elő, hogy kiutalást kaptak a katolikus tanoncotthonok is, de ez nem állt másból, mint néhány zsák keményre fagyott burgonyából és néhány liter étolajból. Mindszenty bíboros szíven viselte az otthonokban lakó munkásfiatalok sorsát. Mikor a KIOE küldöttsége kéréssel fordult hozzá, egy értékes perzsaszőnyeget adott nekik, amellyel néhány nappal korábban egy tisztelője ajándékozta meg. Azt mondta, tegyék pénzzé a szőnyeget, és az árából vásároljanak élelmet a fiataloknak.

1946. november 2-án Rajk László belügyminiszter rendeleti úton a KIOE-t betiltotta. A központ ekkor már csak mint tanoncotthon működött. A betiltást követően nem került sor a Gát utcai ház felszámolására, és az egyházi vezetés úgy döntött, hogy a munkásifjú mozgalom új néven: MECS (Munkásifjak Egyházközségi Csoportja) fog tovább működni. Az egyházközségeken belüli szervezeteknek ugyanis tevékenységükhöz nem volt szükségük bírósági bejegyeztetésre, engedélyre. Ugyanakkor Mindszenty bíboros Ikvay Lászlót kinevezte a tanoncotthonok érseki biztosságának. 1947 nyarán még sor került két nyári táborra, az egyik Balatonfenyvesen, a másik pedig Csongrádon volt.

Budán, a Toldy Ferenc utcában a kalazantinus rend tulajdonában levő tanoncotthon az ostrom

alatt súlyos károkat szenvedett. A rend nem vállalta a költséges helyreállítást. Az otthont az esztergomi főegyházmegyének adományozták, a bíboros primás pedig az otthon helyreállítását a KIOE-ra bízta. A KIOE többi tanoncotthonában lakó fiatalok azonnal nekifogtak a helyreállításnak. Hetekig tartott, amíg elszállították a sok törmelékkel, majd helyrehozták a tetőzetet. Végül fentről lefelé haladva sorra kijavították a sérült falakat, és egymás után lakhatóvá tették a szobákat. Ezzel a KIOE egy újabb otthonnal gyarapodott. Ugyancsak 1947 novemberében került sor az újabb terezvárosi tanoncotthon megnyitására. Az otthont Mindszenty bíboros szentelte fel.

1948-ban a mozgalom végképp elveszítette minden támogatóját, és a szükséges anyagiak híján a hivatásos titkárok sorra megváltak a munkától. A baloldali sajtó durva támadásokat indított a tanoncotthonok ellen. A Gát utcai házban folyó közösségi életről a politikai rendőrség besúgóí folyamatos jelentéseket készítettek, és június 9-én letartóztatták Hollai Ferenc titkárt. Őt követte néhány héttel később Doszpot István tanoncotthon-vezető letartóztatása. Július végén pedig Ragoncsa István munkásifjú titkárt hurcolta el a pécsi politikai rendőrség. Mind a hárman a Budadél Internálótáborba kerültek, ahol ekkor már a mozgalom hét fiatal tagja raboskodott. A tábor felszámolása után a fiatalok a Kistarcsai Internálótáborba kerültek. Onnan szabadultak egy-, illetve kétesztendőrség után. Ugyancsak 1948-ban került sor a tanoncotthonok felszámolására. Ezeket először államosították, majd feloszlatták.

1951 nyarán a katolikus egyház vezetése a püspökök félreállítását követően a titkosrendőrség által irányított Állami Egyházügyi Hivatal tisztviselőinek kezébe került. Ezek egyik első intézkedése dr. Ikvay Lászlónak egy vidéki városba, a nógrádi Szécsénybe helyezése volt. Ekkorra már a Gát utcai központi ház szobáit zömmel családok népesítették be azért, hogy a ház államosítását megakadályozzák. 1952. augusztus 29-én az ÁVO dr. Ikvay Lászlót egy éjszaka elrabolta, és hónapokig semmi hír nem érkezett róla. Ezzel egyidejűleg a Közületek Elhelyező Bizottság, az ÁVO fedőszerve néhány nap alatt kiürítette a Gát utcai központot, és az ott lakókat a város legkülönbözőbb pontjaira széttelepítette.

Decemberre Ikvay Lászlót bíróság elé állították, ahol koncepció per keretében került sor a tárgyalására. A zárt tárgyaláson hazaárulással és illegális szervezkedéssel vádolták, és tíz év börtönre ítélték. A büntetésből négy évet töltött le, amikor 1956. október első hetében amnesztiával elbocsátották.

1961. február 8-án került sor Ikvay László második letartóztatására. Ezt követően a nyomozó hatóságok a KIOE számos volt vezetőjénél tartottak házkutatást. Hetekig kellett kihallgatásokra járniuk a Gyorskocsi utcai nyomozói irodába. Közben mindenképpen besúgói feladatokra akarták őket kényszeríteni. Ikvay Lászlót ezután ismét nyolc esztendei börtönre ítélték azzal, hogy a korábban elengedett büntetését is le kell töltenie. Négy évvel később azonban ismét amnesztiával szabadult. 1968-ig az Országos Fordítói Iroda műszaki fordítójaként dolgozott és minden papi tevékenységétől eltiltották. Ez alatt az idő alatt a nyomozó hatóságok a besúgók tucatjait állították rá, leveleit felbontották, telefonjait lehallgatták, és minden lépését követték. 1968-ban a Svájcban élő nagybátyja közbenjárására megígérték, hogy konzuli útlevelemmel és kettős állampolgárság megadásával lehetővé teszik a kitelepülését Svájcba. Az utolsó pillanatban azonban megfosztották a magyar állampolgárságától, és úgy távolították el az országból, hogy haza többé nem térhet. 1975. május 20-án ott érte őt a halál.

Az eddig elmondottak és sok száraz statisztikai adat mögött egy igen jelentős munkásifjú mozgalom tevékeny hétköznapi húzódtak meg. Ez a mozgalom a maga módján számos eredménnyel is dicsekedhetett, hiszen működésének esztendei alatt a magyar ipari tanulók tábora jelentős védelemben részesült. A KIOE követeléseire, beadványaira, az állami szervekkel történt tárgyalásai nyomán az alábbi szociális intézkedéseket sikerült elérni:

Megszervezték a pályaválasztási tanácsadást.

Szabályozták a tanoncok törvényes munkaidejét.

Bevezetésre került az évenkénti kötelező, fizetett nyári szabadság.

Kötelezővé tették a pályaválasztást megelőző kötelező orvosi, alkalmassági vizsgát.

Megállapították a tanoncok számára kötelezően kifizetendő, államilag előírt béreket.

A tanonctörvények betartásának ellenőrzésére felállították a Felügyeleti Hatóságot.

Állami tanonc-munkaközvetítő hivatalt állítottak fel.

Megreformálták az iskolai tanoncottatást.

A tanoncok számára bevezették a kedvezményes vasúti utazást szolgáló bérleteket.

A fiatalok egészséges életét szolgálták az évenként megrendezett labdarúgó-, illetve asztalitenisz-kupamérkőzések a mozgalom vándordíjáért. Tavasztól őszig folyamatosan szerveztek túrákat. A tanoncotthonok lakói egész évben folyamatosan látogatták a budapesti színházak előadásait. Lelki épülésüket szolgálták a Manrézában évenként háromszor is megrendezett zárt lelkigyakorlatok.

A sokirányú tevékenység közül talán éppen ez az utóbbi volt a legjelentősebb: újra evangélikálni a proletariátust, visszanyerni a munkásokat Krisztusnak. Erről vall utolsó hazairt levelében, az emigrációban élő Ikvay László is:

„A legnagyobb örömöm Ti vagytok -, örömöm és koronám - ahogyan Szent Pál mondja. Így talán mégsem fogok egészen üres kézzel az Örök Bíró elé állni és irgalmas lesz irántam. Bár én ugyanúgy, sőt még inkább köszönhetek sok mindent Nektek. Mert amikor közel 40 éve beálltam közétek, olyan lelkeséggel találkoztam, ami engem is magával ragadott, lendített, formált, lelkesített. Én tanultam Tőletek és épültem példátokon. Sokszor szégyenkeztem, hogy nem vagyok olyan tiszta, önzetlen, lelkes és apostoli, mint Ti.”

Mi volt mindez, ha nem előképe a II. Vatikáni Zsinatnak? Emberi szemmel talán csupán egy le-tűnt kor emléke. Számunkra azonban ennél sokkal több, Krisztus országának építése, apostoli feladat volt.